

ג' ניסן תשפ"ה
1 אפריל 2025

בירור נסיבות תאונת מבקר: נחל השופט

כללי :

<p>מועד התאונה: יום רביעי, 26/3/2025, שעות 11:30</p> <p>מקום התאונה: אתר נחל השופט</p> <p>תיאור התאונה: פגיעת אבן במצח</p> <p>תוצאות התאונה: פגיעה במצח</p> <p>תאונת מבקר</p> <p>מועד התחקיר: יום רביעי (26/3/25) בירור ראשוני טלפוני ויום שלישי 1/4/25</p> <p>משתתפים בתחקיר: יותם רשף (מנהל פארק נחל השופט), איתי ארגו (רכז אחזקה), לביא ונדל (מדריך) ואיברהים אבו אלקיאן (נהג טרקטור הכיסוח) – טלפונית.</p> <p>מתחקר: אורי שמואלי - מנהל בטיחות ארצי</p>

תיאור האירוע :

- בתאריך 26 במרץ 2025 מנהל הפארק יותם, ביקש כי יבוצע כיסוח עשבייה באזור נחל השופט, ברחבה הצפונית באזור היציאה האחורית.
- בשעה 11:30 לערך, הגיע נער שהיה במקום לרכז בית הספר עם פגיעה במצח. הוזמן אמבולנס ע"י אחד מאנשי החינוך אשר טיפל בילד. הילד היה בהכרה מלאה לאורך כל התהליך.
- בעת התאונה, לא היו עדים למקרה. פעילות העבודה הופסקה ולאחר דגשי בטיחות ומיעוט קהל המשיכה.
- המדריך לא ראה את קרות המקרה ולא הפסיק את עבודת הכיסוח עד להגעת האמבולנס. כמו כן, לא הייתה פניה של גורם כלשהו למדריך לצורך הפסקת עבודה או קבלת ידיעה על קרות המקרה.

ריכוז פעילות התחקיר :

- ביום התאונה בוצע בירור טלפוני עם מנהל הפארק
- תחקור מנהל הפארק
- תחקור רכז האחזקה
- תחקור המדריך
- תחקור נהג טרקטור הכיסוח - טלפוני
- בדיקת שטח העבודה
- בחינת נהלים/תקנות וחוקים
- בדיקת תהליכי עבודה
- בדיקת תיק שטח

ממצאי רקע :

- קבלן הכיסוח, עלי אבו אלקיאן, עובד במשך מספר שנים עם קק"ל באזור מנשה שרון. הקבלן מעסיק מספר עובדים לצורך ביצוע עבודות כיסוח וגינון.
- הקבלן החל את עבודתו בגוש מנשה ביום שני, 24 במרץ 2025, כאשר כלי הכיסוח היה נהוג בידי איברהים אבו אלקיאן.
- דגשי בטיחות נמסרו לקבלן ולעובדיו ביום תחילת העבודה, 24 במרץ 2025, על ידי ציון איליתים, עוזר מנהל גוש מנשה. בנוסף, ניתנו דגשי בטיחות לעבודה בקרבת קהל על ידי המדריך ורכז האחזקה, ביום קרות האירוע.
- הקבלן החל את עבודתו מחוץ לתחום נחל השופט, ולאחר כשני ימי עבודה נכנס לאתר נחל השופט.
- ביום התאונה, הקבלן עבד בתחום מבואת הנחל, בין שני השבילים – השביל הנגיש והשביל העליון.

השתלשלות האירועים :

- קבלן הכיסוח החל בעבודתו בנחל השופט ביום 26 במרץ 2025. קבלן זה עובד באזור מנשה שרון מזה מספר חודשים.
- בתחילת עבודתו, פעל הקבלן בטיילת מיסקע: יער גבעת עוז, וביום 26 במרץ הגיע לנחל השופט והחל לעבוד במבואת הנחל, בחלקו העליון של הפארק.
- גם המדריך וגם רכז האחזקה נכחו במקום במהלך פעולות הכיסוח משעות הבוקר. לדבריהם, היו מוכנים לעצור את עבודת הטרקטור אם היו מזהים מבקרים בקרבת מקום, במיוחד באזור הצמוד לשירותים.
- לדברי המדריך ורכז האחזקה, עבודת הטרקטור נעצרה מספר פעמים בהתאם לבקשתם, כאשר הבחינו בנוכחות מבקרים בקרבת מקום.
- בעת המקרה, רכז האחזקה לא היה בקרבת מקום, והמדריך שהיה במקום לא הבחין באירוע ולא ראה לנכון לעצור את פעולת הטרקטור.
- ביצוע העבודה נעשה במרחק של כ-25 מטרים מקבוצת הילדים. נהג הטרקטור הוא בעל ניסיון רב בהפעלת הכלי.
- ביום האירוע ניתנו דגשי בטיחות מחמירים לעבודה בקרבת קהל. על פי דברי מנהל הפארק, נמסר לקבלן תדריך בטיחות מפורט הכולל הנחיות לעבודה באזור עם קהל, שמירת מרחק נאות והפסקת עבודה באופן מידי בקרבת קהל, לצד דגשים מקצועיים בנושא הצמחייה.
- ביום האירוע, החלה העבודה בשעה 6:30 בבוקר, כאשר המקרה התרחש בשעה 11:30.
- הצוות וכן נהג הטרקטור היו מצוידים בציוד מגן אישי, שכלל: נעלי בטיחות, משקפי מגן, ווסט זוהר ואוזניות.

ממצאים מתוך תשאול הניפגע :

- התשאול נערך על ידי מנהל הפארק ומנהל גוש היער.
- הנער הגיע עם קבוצת נערים מבית ספר "תפארת ישראל" מביתר עילית.
- הנער הגיע אל המורים כשהוא סובל מחתך בראש. אמבולנס הוזמן על ידי אחד מאנשי צוות החינוך, אשר גם חבש את הפצע במקום.

- הנער ואחד המורים הוסעו באמבולנס לבית החולים לצורך המשך טיפול.
- הנער היה בהכרה מלאה לאורך כל זמן הטיפול.

ריכוז ממצאים :

1. לצורך כיסוח חלקות גדולות של עשבייה, נעשה שימוש בטרקטור כיסוח.
2. הקבלן עובד באזור מנשה שרון מזה מספר חודשים.
3. נהג הכלי הוא עובד מיומן ובעל בקיאות בהפעלת טרקטור הכיסוח.
4. בעת קרות המקרה, לא נכחו עדים לאירוע, הן מצד הצוות החינוכי והן מצד עובדי הפארק.
5. הטרקטור פעל במרחק של כ-25 מטרים מקבוצת הנערים.
6. הן צוות הפארק והן נהג הטרקטור השתמשו בציוד מגן אישי.
7. בשטח העבודה נכחו שני עובדים : המדריך ורכז האחזקה. בעת המקרה, המדריך היה היחיד שנכח במקום.
8. אין תיק שטח הכולל את המסמכים הנדרשים באתר העבודה.
9. עבודת הכיסוח הופסקה לאחר קרות המקרה.
10. האירוע דווח למנהל הבטיחות על ידי מנהל הפארק.
11. ניתנו דגשי בטיחות ראשוניים לביצוע על ידי מנהל הבטיחות הארצי, לאחר קבלת הידיעה על המקרה.
12. מנהל הפארק העביר דגשי בטיחות לעובדים בשטח לאחר קרות המקרה.
13. במהלך העבודה לא הוצבו שלטי אזהרה מסוג "זהירות עבודה".

עדויות :

1. יותם רשף – מנהל הפארק : מנהל הפארק אשר היה אחראי על הפארק ביום האירוע ודיווח על המקרה למנהל הבטיחות.
2. איתי ארגז – רכז אחזקה : רכז האחזקה שנכח במקום במהלך שעות הבוקר, אך לא היה נוכח באזור האירוע בעת קרות המקרה.
3. לביא ונדל – מדריך : מדריך שנכח בצמוד לטרקטור הכיסוח בזמן האירוע. לדבריו, עבודת הכיסוח הופסקה רק לאחר שהאמבולנס הגיע למקום. לביא לא ראה את קרות המקרה ולא זיהה בזמן אמת את הפגיעה בנער.
4. יניב זליג – מנהל גוש היער : מנהל האחראי על אזור גוש היער אשר היה מעורב בתשאול והערכת האירוע.
5. איברהים אבו אלקיאן – נהג טרקטור הכיסוח : נהג הטרקטור אשר ביצע את פעולת הכיסוח בזמן האירוע.
במהלך המקרה, לא הבחין בפגיעה ולא היה מודע להתרחשותה.
המשיך בעבודתו עד להגעת האמבולנס למקום, ואז עצר את עבודת הכיסוח.
היה מצויד בציוד מגן אישי מלא, הכולל: כפפות, נעלי בטיחות, בירכיות, קסדה עם משקף ואוזניות.
הצהיר כי פעל לפי הנחיות המדריך ונשמע להוראות שניתנו.
ציין כי במהלך היום היו מספר מקרים בהם העבודה עקב נוכחות קהל במקום.
כמו כן, עבר הדרכת בטיחות כללית וייעודית ואף קיבל דגשי בטיחות ביום הפעילות.

מסקנות :

1. גורם התאונה : **ככל הנראה**, התאונה נגרמה כתוצאה מאבן שנעקרה ועפה עקב סיבוב סכיני הכיסוח של הטרקטור.
2. ניסיון ומיומנות העובד : התאונה התרחשה למרות שהעובד מטעם חברת הקבלן הוא עובד מיומן, המכיר היטב את כלי העבודה, את שטח העבודה ואת מהות העבודה הנדרשת.
3. פיקוח צמוד : יש לוודא קיומו של פיקוח צמוד מצד המדריך במהלך כל זמן ביצוע העבודה, במיוחד באזורים בהם נוכח קהל.
4. תקינות כלי העבודה : יש לוודא כי כלי העבודה תקינים, נקיים ומצוידים בכל המגוונים הנדרשים לצורך ביצוע עבודה בטוחה.
5. הדרכות בטיחות : יש לקיים הדרכות בטיחות כלליות וייעודיות לעובדים. הדרכות אלו יינתנו על ידי הקבלן, ומסמך חתום על ידי כלל העובדים יאוחסן בתיק השטח.
6. ריענון הנחיות בטיחות : יש להמשיך להסביר ולרענן הנחיות בטיחות באופן סדיר בכל שלבי העבודה, ובמיוחד בתחילת כל יום עבודה.
7. שילוט בטיחות : יש להציב שלטי בטיחות במקומות נראים לעין המתריעים מפני עבודות כיסוח וסכנות אפשריות.
8. אתרים קולטי קהל : באזורים בהם ישנה נוכחות גבוהה של קהל, יש להקפיד על בטיחות המבקרים, תוך שימת דגש על הפסקות עבודה יזומות לצורך שמירה על בטיחות מרבית.
9. טיפול רפואי : הטיפול שניתן לנער על ידי צוות מד"א היה יעיל ומוצלח.

הוראות לביצוע :

1. ביצוע סקר סיכונים : יש לבצע "סקר סיכונים" לפני תחילת העבודה ולהחליט על אופן העבודה הבטיחותי ביותר.
סקר הסיכונים יבוצע על ידי הקבלן, ובמידת הצורך בשיתוף גורם מטעם קק"ל.
בסיום התהליך, הקבלן יחתום על סקר הסיכונים והמסמך יוחתם יתויק בתיק השטח.
יש להכין סקר סיכונים חדש עבור כל תוואי שטח חדש או בכל מקרה של תהליך עבודה חדש.
2. הקפדה על עבודה לפי נהלים וחוקים : יש להדגיש לכלל העובדים, המנהלים ועובדי הקבלן כי יש לפעול בהתאם לחוקים, התקנות והנהלים הרלוונטיים.
עליהם לפעול על פי הנחיות העבודה של קק"ל וכן לפי הנחיות מנהל הפארק, רכז האחזקה והמדריך בנושאי בטיחות וגהות באתרי קהל.
3. הדרכות בטיחות : יש להבטיח קיום הדרכות בטיחות והדרכות ייעודיות לנושאים רלוונטיים, שיינתנו על ידי הקבלן.
חובה לקיים תדריכי בטיחות יומיים לפני תחילת העבודה ולהדגיש את מהות הסיכונים בתהליך.
4. וידוא הבנה של הנחיות בטיחות : על המנהלים לוודא כי כלל העובדים בשטח מכירים, מבינים ופועלים על פי הנחיות וכללי הבטיחות שנמסרו להם.
5. עבודה בקרבת קהל : יש לשים דגש מיוחד על עבודה בקרבת קהל ולתחם שטחי עבודה במקרה הצורך.
יש להימנע מעבודה בקרבת קהל בשעות עומס, ולבצע את העבודה בשעות שבהן נוכחות הקהל נמוכה ככל האפשר.
6. שילוט בטיחות : יש להציב שלטי אזהרה ובטיחות במקומות בולטים ונראים לעין.

7. בטיחות בתנועת כלים ממונעים: יש להקפיד על נהלי הגעה ויציאה משטח העבודה עם כלים ממונעים. יש לשים דגש על תנועת כלים ממונעים בשטח הפארק, במיוחד בקרבת קהל. פיקוח תמידי: יש לוודא כי העבודה מתבצעת בפיקוח תמידי של מדריך או רכז אחזקה לצורך הבטחת יישום מלא של כללי הבטיחות.
8. הכנת תיק שטח עם כלל המסמכים הרלוונטיים.

הערות מנהל הבטיחות:

1. ציות לנהלים ולתקנות: יש להקפיד על עבודה בהתאם לנהלים, החוקים, התקנות וההנחיות המקצועיות הרלוונטיות. בנוסף, יש לפעול על פי הנחיות האזור לגבי תהליכים ייחודיים לאותו אתר.
2. שימוש בציוד מגן אישי: יש לוודא כי כלל העובדים בשטח, כולל עובדי הקבלן, מצוידים בציוד מגן אישי מלא, המתאים לסוג העבודה ולתהליכה.
3. הדרכת עובדים והבטחת מיומנות: יש לוודא כי העבודה מבוצעת על ידי עובדים מיומנים שקיבלו הדרכה מתאימה מטעם הקבלן.
4. במסגרת הדרכת הבטיחות, יש להדגיש את כללי הבטיחות הנוגעים להפעלת כלי העבודה ותפעולם התקין.
4. דיווח מיידי על אירועים: כל תאונה, תאונת עבודה או כמעט תאונה, חייבות להיות מדווחות מיידי ליוח הבטיחות.
5. תיעוד סקר סיכונים: יש לתעד כל סקר סיכונים שבוצע ולהחתים את הקבלן על קבלת סקר זה. המסמך החתום יתויק בתיק השטח.
6. תכנון והכנה מוקדמת: יש לתכנן את מהות העבודה מבעוד מועד ולבצע סימולציות תרחישים אפשריים, לרבות מה עלול לקרות במקרים של תקלה או תאונה.
7. שימוש בכלים תקינים בלבד: חל איסור מוחלט על שימוש במכשירים שאינם תקינים או כאשר עולה חשש לתקינותם.
8. לימוד ממקרים קודמים: במסגרת הדרכות הבטיחות הייעודיות, יש להציג מקרים דומים או קשורים וללמוד מהם כדי למנוע הישנותם בעתיד.
9. הערכת מצב שוטפת: יש לבצע הערכות מצב שוטפות בהתאם להתקדמות העבודה ולנוכחות קהל בשטח העבודה.
10. הפצת ממצאי התחקיר: יש להעביר את בירור נסיבות התאונה לכלל המעורבים וכן להציג את הממצאים בוועדות הבטיחות המרחביות, לצורך למידה ושיפור נהלי הבטיחות.

